

“Το ανεξίτηλο... χαρτί της γνώσης”

Ένας θεατρικός διάλογος

ανάμεσα στη Μαρία Ποντικού και Βάσω Καλαμπόκα, Ομάδα του Famelab,

στον χώρο της Βιβλιοθήκης/ΕΙΕ

Το έντυπο βιβλίο έχει γράψει τη δική του ιστορία, η οποία καλύπτει μία περίοδο πάνω από 5000 χρόνια.

Ο όρος βιβλος (ή βύβλος= το φυτό πάπυρος) στην ελληνική ή liber (φλοιός δέντρου) στην λατινική μαρτυρούν το υλικό πάνω στο οποίο αποτυπωνόταν η γραφή.

Στην Ελλάδα ο πάπυρος έγινε γνωστός τον 7ο αι. και εξακολούθησε να χρησιμοποιείται ως τον 5ο αι., όταν οι φόροι και οι δαπάνες αύξησαν σημαντικά την τιμή του. Η περγαμινή αντικατέστησε από τον 4ο αι. τον πάπυρο.

Από την Ιρλανδία και τη Μεγάλη Βρετανία ως την Ιταλία και την Ισπανία οι ιερωμένοι «αντιγραφείς» στα εργαστήριά τους (scriptoria) ασχολήθηκαν με την αντιγραφή και εικονογράφηση των καλύτερων έργων κλασικών συγγραφέων και των Πατέρων της Εκκλησίας.

Στην Ιταλία, μέσα στο κλίμα της Αναγέννησης, τυπογράφοι και λόγιοι ασχολήθηκαν με την έκδοση βιβλίων σε ευμεταχειρίστο σχήμα. Κατά τη διάρκεια του 16ου αι. επιστημονικά κείμενα αρχίζουν να διαδίδονται με τη γενική αφύπνιση των πολιτιστικών ενδιαφερόντων.

Τον 17ο αι. παρουσιάστηκε μία πτώση της τυπογραφικής τέχνης: χειρότερο χαρτί και κακής ποιότητας μελάνια. Τον 18ο αι. που σημειώθηκε μία τάση προς απλότητα πυκνώνονται οι εκδόσεις πρωτοτύπων και μεταφρασμένων έργων.

Στην Ελλάδα από τις αρχές του 19ου αι. και ιδίως μετά την Επανάσταση και την ίδρυση του ελληνικού κράτους, ο αριθμός και η ποικιλία των εκδιδόμενων βιβλίων μεγαλώνει πολύ.

Από τις αρχές του 20ού αι. και ιδιαίτερα μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, το ελληνικό βιβλίο ανεβαίνει σε επίπεδα ευρωπαϊκά από άποψη εμφάνισης και περιεχομένου.

Σήμερα, στον 21ο αι., η σελίδα της ιστορίας αλλάζει και αυτό επηρεάζει όχι μόνο τη γραφή αλλά και την εικόνα του βιβλίου όπως τη γνωρίζουμε. Οι νέες τεχνολογίες και το ηλεκτρονικό βιβλίο (e-book) έχουν εισβάλει για τα καλά στη ζωή μας.

Το βιβλίο δεν παύει να είναι μία εκδοχή του κόσμου και όπως είπε και ο Χάινριχ Χάινε, στο έργο του Αλμάνσορ (1821)...*Εκεί όπου καίγονται τα βιβλία και οι άνθρωποι θα καούν σύντομα.*

Βιβλιογραφία:

Α. Αγγελοπούλου- Μ. Καπλάνογλου- Ε. Κατρινάκη, *Επεξεργασία παραμυθικών τύπων και παραλλαγών AT 560- 699*, Αθήνα 2001.

Δ. Αρβανίτης- Γ. Δ. Ματθιόπουλος, *Ανθολόγιο ελληνικής τυπογραφίας: συνοπτική ιστορία της τέχνης του έντυπου ελληνικού βιβλίου από τον 15^ο έως τον 20^ο αι.*, Αθήνα 2009.

F. Barbier, *Ιστορία του ελληνικού βιβλίου*, μτφρ. Μαρία Παπαηλιάδη, Αθήνα 2001.

H. Blank, *Το βιβλίο στην αρχαιότητα: με 121 εικόνες και σχέδια*, μτφρ. Δ. Γ. Γεωργοβασίλης- Μ. Pfreinter, Αθήνα 1994.

Λ. Δρούλια, *Η ιστορία του ελληνικού βιβλίου: προσεγγίσεις και σύγχρονες κατευθύνσεις της έρευνας: βιβλιογραφία των ελληνικών εργασιών (1965- 2000)*, Αθήνα 2001.

Κ. Σπ. Στάϊκος, *Η ιστορία της Βιβλιοθήκης στον δυτικό πολιτισμό*, Αθήνα 2012.

Το εικαστικό υλικό είναι από το αρχείο του κ. Κώστα Στάϊκου, ο οποίος ευγενώς μας το διέθεσε.